

פרשת וישלח

יהודית אשת עשו (לב, ב)

"עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון החתי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי" (בראשית ל"ו, ב'). וכתב רש"י ז"ל: "אהליבמה - היא יהודית, והוא כינה שמה יהודית לומר שהיא כופרת בעבודה זרה כדי להטעות את אביו".

וצ"ב, והרי עדיין לא היה בעולם מושג של 'יהודי', כל המושג הזה התפתח בשלב יותר מאוחר כמו שמצינו דברים מפורשים בנושא זה בבראשית רבה: "יהודה אתה יודוך אחיך - אמר רבי שמעון בן יוחאי יהיו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר: ראובני אנא, שמעוני אנא, אלא - יהודי אנא". (פצ"ח, אות ו'). וברכה זו הרי בירך יעקב את יהודה לפני מותו בפרשת ויחי.

ואם כן יש להבין מה ראה עשו על ככה לכנות את שם אשתו 'יהודית', כדי להטעות את אביו שאינה עובדת אלילים? מנין ליצחק ששם זה רומז על מהות של עבודת ה'?

אלא נראה לבאר דבר זה בהקדים הקדמה קצרה. חז"ל אומרים: "אמר ר"י משום ר"ש בן יוחי, מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה. עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר (בראשית כ"ט, ל"ה) הפעם אודה את ה'" (ברכות ז:). ומכאן רואים מפורש שמקור השם 'יהודה' הוא מלשון הודאה והכרת הטוב.

מאידך, כשבא יהודה והודה על מעשה תמר - התחדשה בחינה נוספת בשם יהודה. הוא הודה על כך שהוא טעה לכאורה בשיקול דעתו, הוא התוודה על מעשה מסויים שהוא עשה. כזה אומץ לב לבוא ולהודות בטעותו לעיני כולם, הוא בחינת ה'יודי' שבשם יהודה.

על זה אמר רבי שמעון במדרש "יהיו כל אחיך נקראין על שמך", כיון שהשם הוא המהות של האדם. והנה המהות של השם יהודה היתה מלשון הודיה והכרת הטוב, אבל זוהי מהות שניתנה ליהודה ע"י מעשה של לאה. אבל הבחינה של ה'יודי' שחידש יהודה הרי היא מיוחסת אך ורק לו, מעתה מדויק היטב מדוע 'על שמך יהיו נקראין אחיך' - על שמך דוקא, ולא על הבחינה שקראה לו לאה אמו.

מעתה נבין את מחשבתו הפתלתלה של עשו לנסות להטעות את יצחק אביו, [כן, זהו עשו שחז"ל אומרים שלא היה אדם שכיבד את אביו כמותו... "להטעות את אביו"...], לקרוא לאשתו בשם יהודית. מכיון שמצינו בחז"ל: "כל הכופר בטובתו של חברו סוף שכופר בטובתו של מקום" (משנת רבי אליעזר אות ז'). שהרי עד שהגיעה לאה, אחזו כל אומות העולם שאם אדם מסוים עשה להם טובה זוהי מחווה יפה של רצון טוב. אבל דבר זה אינו מחייב אותם במאומה. אם פלוני מוכן לבזבז מכוחו ומזמנו עבורי, זוהי 'בעיה' שלו, מה זה נוגע כלפי? באה לאה אמנו וחידשה שישנה חובת הכרת הטוב, חובה קדושה להודות ולהשיב למיטיב עמי כשהוא יצטרך לזה.

אמר עשו בלבו: אם ישמע אבא שאשתי אהליבמה נקראת יהודית מלשון הודאה על הטובה והכרת הטוב. והיא מעריכה ומוקירה את המיטיבים עמה, הוא יגיע למסקנה שהיא כופרת בעבודת אלילים. כי מכלל הן אתה שומע לאו, ואם לאדם שעושה טובה צריכים להכיר טובה, ק"ו על אחת כמה וכמה למלך מלכי המלכים שנתן לנו חיים וכל צרכינו עלי אדמות. אשה כזו שמוקירה את טובתו של מקום אינה יכולה ללכת ולעבוד עבודה זרה.

פרשת וישלח